

VARFÖR FÖRÄNDRAS RIKSDAGEN NÄR DET GÄLLER JÄMSTÄLLDHET?

PRESENTATION RIKSDAGEN
ARRANGERAT AV RIKSBANKENS JUBILEUMSFOND
7 DECEMBER 2016

HELENA OLOFSDOTTER STENSÖTA, DOCENT,
STATSVETENSKAPLIGA INSTITUTIONEN, GÖTEBORGS UNIVERSITET

HELENA.STENSOTA@POL.GU.SE

INOMPARLAMENTARISKA OCH UTOMPARLAMENTARISKA FAKTORER

Inomparlamentariska faktorer

- **Partier och partigrupper**
 - Partier viktiga aktörer bakom ökad numerära representation (Freidenvall 2006), exempelvis genom kvoteringsverktyg ”varvade listor” (Dahlerup 2006)
- **Professionalisering av partier?**
 - Sammanfaller detta med en generellt minskad konfliktnivå i riksdagen? Nej (Hagevi et al, kommande)
- **Fönsteröppningar och generationsväxlingar**
 - Generationsväxlingar bland riksdagsledamöter tillsammans med tidigare kris (Öhberg och Wängnerud 2013)
- **Politiska frågors cykliska liv**
 - ”Kvinno-frågor” ger legitimitet för kvinnor i politiken i ett visst historiskt skede- förbipasserat nu (Bratton and Ray, 2002)

Utomparlamentariska faktorer

– Kvinnorörelsen

- Stödstrumporna viktig för utvecklingen numerärt och substantiellt i början av 1990-talet (Eduards 1995)

– Välfärdsentreprenörer

- En ny marknad för välfärdstjänster kan öka mäns intresse för dessa frågor

– Mer jämställda levnadsmönster

- Mäns ökade omsorgsansvar för barn – påverkar det politiskt engagemang? (Stensöta, 2016)

PÅVERKAS MÄNS POLITISKA ENGAGEMANG AV DERAS OMSORGSANSVAR?

Varför viktigt att undersöka?

- En grundläggande tes i forskning om kvinnors representation och om varför kvinnor har andra politiska intressen än män är att de har *andra erfarenheter*
- - framförallt *större erfarenhet av omsorgsansvar*
- Men vad händer då om män börjar få tillgång till kvinnors traditionella erfarenhet exempelvis av omsorgsansvar?
- **Utvecklar män med omsorgserfarenhet liknande politiska prioriteringar som traditionellt karakteriserat kvinnor, dvs intresse för sociala frågor och familje frågor?**

Föräldraledighetsuttag under mandatperiod bland riksdagsledamöter

Mandat-period	Procent kvinnor i riksdagen	Parti	Antal ledamöter som tagit föräldraledighet		Totalt antal månader som tagits ut	
			K	M	K	M
1977–1978	23	-	2	0	7	0
1982–1985	27	S	1	0	2	0
		V	1	2	4	3
1985–1988	31		0	0	0	0
1988–1991	38	L	0	1	0	3
1991–1994	33	NYD	1	0	5	0
		L	0	2	0	7
		S	2	0	6	0
1994–1998	40	M	0	1	0	1
		L	2	0	5	0
		C	2	0	8	0
		S	2	1	11	4
1998–2002	43	M	0	2	0	2
		L	1	1	2	2
		KD	1	1	23	3
		MP	1	0	1	0
		S	2	2	15	4
2002–2006	45	M	3	1	15	1
		L	2	4	6	16
		KD	0	2	0	4
		C	2	2	16	4
		MP	3	0	22	0
		S	8	8	63	28
		V	1	0	1	0
2006–2010	47	M	2	3	12	7
		L	0	1	0	6
		C	1	4	3	22
		MP	1	2	7	5
		S	4	6	30	26
		SD	1	0	3	0
Total			44	46	260	148

Tabell 3. Sannolikheter för att riksdagsledamöter har sociala frågor som politiskt intresseområde uppdelat på kön och erfarenhet av föräldraledighet

	Manliga ledamöter	Kvinnliga ledamöter	Samtliga
Erfarenhet av föräldraledighet	31 %	22 %	27 %
Ingen erfarenhet av föräldraledighet	17 %	25 %	20 %
Samtliga	18 %	24 %	

Kommentar: Marginaleffekterna är beräknade utifrån modell 3 (M3) i tabell A2 i appendix där ålder, partitillhörighet och tidigare individuellt politiskt intresse inkluderats liksom mandatperiod. Samtliga övriga variabler är satta till medelvärden.

Slutsatser: omsorgserfarenhetens betydelse för riksdagsledamöter

- Svenska riksdagen är relativt jämställd när det gäller uttag av föräldraledighet
- Analysen bekräftar tidigare studier som visat att kvinnor har starkare intresse för sociala frågor och familjefrågor
- Kvinnliga riksdagsledamöters intresse påverkas intressant nog *inte* av föräldraledighet.
 - Tolkas som att kvinnor socialiseras in i att prioritera dessa frågor redan tidigare i livet
- Bland manliga riksdagsledamöter märks en *tendens* till att de *påverkas positivt* i sitt intresse för sociala frågor om de varit föräldralediga under sin riksdagsperiod
- För familjefrågor märktes inte samma tendens
 - Tolkas som att sociala frågor är en bred omsorgsrelaterad kategori som lättare påverkas av omsorgserfarenhet, medan familjefrågor, kan adressera djupare i maktskillnader mellan könen

GRUPPTILLHÖRIGHETENS AMBIVALENTA BETYDELSE PÅ INDIVIDNIVÅ

- Representation och grupprepresentation är viktig i politiken idag
- För den enskilde individen kan grupptillhörigheten användas i politiken, men den kan också upplevas negativt
- **Samtliga kategorier "invandrare", "kvinna" och "ungdom" – uppvisar ambivalens på individnivå**
- Längre intervjuer med 30-tal riksdagsledamöter (varierar kön, parti och senioritet)

”Invandrapolitiker”?

- ”Nej, alltså, jag är inte invandrapolitiker på det sättet. Jag har kollegor som... ja, dom är från det området, då är dom jätteaktiva i det området. ... Jag är... har jag en helt annan känsla och motivation (IP6)
- ”Det som jag har hand om främst är ju integrationspolitik, ... anledningen till att jag valde detta har ju väldigt mycket med mitt personliga varumärke att göra. Jag har stor personlig trovärdighet i frågan eftersom att... ja, så här... ja men jag kom som ensamkommande flyktingbarn” ... Alltså i media så har jag hög trovärdighet i vissa saker liksom.” (IP9)

Vissa blir representanter för unga politiker – andra inte

- ”Jag tror dels att jag är särskilt lämpad, jag tillhör den kategorin i min ålder att jag vet vad det handlar om egentligen eftersom jag har mycket kompisar som kanske h-har otrygga anställningar eller arbetslösa och så där, och så att det blir en... att jag dels blir en bärare av det budskapet,” (IP22)
- ”... det var två killar som var yngre än jag [när jag kom in i riksdagen] och det var mycket prat om att ’åh... dom är så unga, hur dom har kommit in?...’ och jag var ju yngst av kvinnorna men det fick inte lika mycket uppmärksamhet.” (IP4)

”Representanter för feminism måste vara unga”

- ”Det är dom unga som bör ägna sig åt feministiska frågor har det liksom blivit. Hur det nu blev så vet jag inte riktigt. ... vi har faktiskt en historia i det här partiet som var det första och enda feministiska partiet. ... också just unga eh kvinnor lyfter fram män som jättegoda feminister i stället för kvinnan som är feminist.” (IP19)

Tack!

- Helena Olofsdotter Stensöta, Docent, Statsvetenskapliga institutionen, Göteborgs Universitet
- Helena.stensota@pol.gu.se

		1	2	3	4	5
1985	M	Ekonomi (88)	Arbete (57)	Industri (53)	Miljö (51)	Utrikespolitik/ säkerhet (33)
	W	Social (36)	Arbete (25) Ungdom (25)	-	Arbete (23)	Arbete (18)
1988	M	Ekonomi (55)	Arbete (47)	Utrikespolitik/ säkerhet (34)	Industri (33)	Kommunikation (31)
	W	Social (51)	Arbete (32)	Ungdom (21)	Ekonomi (20)	Decentralisering (19)
1994	M	Arbete (75)	Arbete (44)	Social (40) Industri (40)	-	Arbete (35)
	W	Social (51)	Ungdom (32)	Arbete (26)	Ekonomi (24)	Arbete (21)
2002	M	Social (36)	Ungdom (34)	Industri (28)	Ekonomi (27)	Arbete (16) Immigration (16) Lagar och juridik (16)
	W	Social (38)	Ungdom (33)	Familj (20)	Ekonomi (19) Industri (19)	-
2006	M	Arbete (50)	Industri (33)	Social (31) Ungdom (31)	-	Arbete (25)
	W	Arbete (40)	Social (39) Ungdom (39)	-	Industri (22)	Miljö (21)
2010	M	Arbete (37)	Ungdom (36)	Industri (35)	Social (34)	Arbete (31)
	W	Social (38)	Arbete (36)	Ungdom (31)	Industri (24)	Immigration (21)
2014	M	Arbete (39)	Industri (28) Ungdom (28)	-	Arbete (25)	Social (22)
	W	Arbete (41)	Social (37)	Ungdom (35)	Jämställdhet (27)	Arbete (18)